

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 238.187 van 12 mei 2017
in de zaak A. 209.623/X-15.557.**

In zake : de GEMEENTE BEVEREN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Peter Flamey, Gregory Verhelst en Astrid Lippens
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Jan Van Rijswijcklaan 16
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partij :

het AUTONOOM GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF
ANTWERPEN, thans de NV HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sven Vernailen en Joris Geens
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 30 juli 2013, strekt tot de
nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse regering van 30 april 2013
houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan
‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partij heeft een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 8 oktober 2013. De tussenkomende partij heeft een memorie ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verzoekende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 10 juni 2016.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Astrid Lippens, die verschijnt voor de verzoekende partij, advocaat Veerle Tollenaere, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Joris Geens, die verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De zeehaven van Antwerpen is in het bindend deel van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: RSV) geselecteerd als poort, in samenhang met de regionale luchthaven. Het is de taak van het Vlaamse Gewest om in samenspraak met de betrokken besturen de terreinen als zeehavengebied in gewestplannen of ruimtelijke uitvoeringsplannen af te bakenen.

Het RSV stelt de af te bakenen zeehavengebieden exclusief voor te behouden voor zeehavengebonden industriële, distributie-, opslag- en overslag- en logistieke zeehavenactiviteiten.

Artikel 3, § 1, van het decreet van 2 maart 1999 ‘houdende het beleid en het beheer van de zeehavens’ (hierna: het havendecreet) bepaalt dat het zeehavengebied afgebakend wordt in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

3.2. In uitvoering van het RSV en van het havendecreet wordt in 1999 een planningsproces opgestart, met name het strategisch plan voor de zeehaven van Antwerpen. In het in 2006 vastgestelde Tussentijds Strategisch plan voor de zeehaven van Antwerpen (hierna: het strategisch plan) wordt een geïntegreerd streefbeeld voor de beide Scheldeoevers opgesteld waarin de gewenste economische, ruimtelijke en milieuontwikkelingen op elkaar zijn afgestemd. Het strategisch plan schetst een langetermijntoekomstbeeld voor het gehele studiegebied met een planhorizon die reikt tot omstreeks 2030.

3.3. In uitvoering van het strategisch plan wordt het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (hierna : gewestelijk RUP) ‘Waaslandhaven fase 1 en omgeving’ opgemaakt, waarbij een groot deel van de Antwerpse zeehaven op de linker Scheldeoever wordt bestemd. Dit plan ordent niet alleen het eigenlijke Waaslandhavengebied maar omvat ook herbestemmingen ter ondersteuning van de leefbaarheid van de betrokken dorpskernen en de natuurinrichtingswerken en -compensaties voor de bouwwerken van algemeen belang (Deurganckdok). De

Vlaamse regering heeft het plan ‘Waaslandhaven fase 1 en omgeving’ definitief vastgesteld op 16 december 2005. Dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan houdt echter geen begrenzing van de haven in. Bij arrest nr. 191.266 van 11 maart 2009 wordt een tegen dit plan ingesteld annulatieberoep verworpen.

3.4. Een ander planningsproces met impact op het grondgebied van de Antwerpse haven is het geactualiseerde Sigmaplan waaraan de Vlaamse regering op 22 juli 2005 haar goedkeuring heeft gehecht. Dit plan werd opgevat ter bescherming van het Schelde-estuarium tegen overstromingen. Deze beslissing wordt verder aangevuld met flankerende maatregelen en met een uitgewerkt ‘Meest Wenselijke Alternatief’, bestaande uit een optimale combinatie van dijkverhoging en de aanleg van GOG’s (gecontroleerde overstromingsgebieden) en GGG’s (gecontroleerd gereduceerd getijdengebied). Hierbij is vastgesteld dat het project Hedwigepolder – Noordelijk deel Prosperpolder één van de prioritaire op te starten overstromings- en natuurgebieden is. Het ruimtelijk uitvoeringsplan “Intergetijdengebied Noordelijk gedeelte Prosperpolder”, definitief goedgekeurd op 11 april 2008 door de Vlaamse regering, bestemt een deel van de linker Scheldeoever, gelegen aan de noordelijke kant van het plangebied van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Afbakening zeehavengebied Antwerpen”, tot natuurgebied met overdruk Grote Eenheid Natuur (hierna: GEN).

3.5. Van 2006 tot maart 2009 wordt voor het strategisch plan een plan-MER opgemaakt: het plan-MER ‘over het strategisch plan voor en de afbakening van de haven van Antwerpen in haar omgeving’. Dit plan-MER bevat een passende beoordeling (behoudens voor het deelgebied ‘Ettenhovense polder’) en een watertoets.

3.6. Het kennisgevingsdossier van het plan-MER wordt door de dienst Mer op 16 mei 2006 volledig verklaard en wordt vervolgens, van 17 mei 2006 tot 17 juni 2006, ter inzage gelegd.

Gelet op de grensoverschrijdende effecten van het strategisch plan wordt de kennisgeving ook aan het Nederlandse bevoegde gezag bezorgd.

3.7. Na kennisname van het kennisgevingsdossier heeft de verzoekende partij gebruik gemaakt van de geboden inspraakmogelijkheid.

3.8. Op 18 december 2006 beslist de dienst Mer over de richtlijnen voor de opmaak van het plan-MER.

3.9. Het onderzoek van het plan-MER gaat aanvankelijk uit van twee planalternatieven (verder uitgewerkt in een aantal planvarianten), die met het nulalternatief worden vergeleken. Het nulalternatief en de planalternatieven geven de verwachte situatie weer in het referentiejaar 2030:

- Nulalternatief: het strategisch plan van de haven wordt niet uitgevoerd. Vertrekkende van de situatie in 2006 wordt alleen rekening gehouden met de autonome ontwikkeling en de uitvoering van beslissingen die reeds genomen zijn. Het nulalternatief houdt het verdwijnen van Doel in.
- Planalternatief A: de ruimtelijke uitbouw van de haven blijft beperkt; de verdere ontwikkeling van de haven vindt plaats door herstructureringen, door optimalisatie van wat er vandaag is en door verhoging van productiviteit op alle terreinen waar dit mogelijk is:
 - o Planvariant A1a: ruimtelijke consolidatie zonder herconfiguratie, bij lage economische groei;
 - o Planvariant A1b: ruimtelijke consolidatie zonder herconfiguratie bij hoge economische groei;
 - o Planvariant A2: ruimtelijke consolidatie met herconfiguratie van Waaslandhaven. In deze variant wordt een ingrijpende wijziging doorgevoerd aan de configuratie van de Waaslandhaven, waarbij een deel ervan wordt omgevormd tot getijdenhaven.
- Planalternatief B: een maximale uitbouw van de haven vindt plaats, binnen de grenzen die vanuit de lokale leefbaarheid en de inpassing van de haven in haar omgeving worden gesteld:

- o Planvariant B1: maximale getijdenafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (aanleg tweede getijdendok op linkeroever);
- o Planvariant B2: minimale getijdenafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (aanleg tweede getijdendok op linkeroever maar met kleinere afmetingen);
- o Planvariant B3: getijdenonafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (uitbreiding van het niet-getijdengebonden deel van de Waaslandhaven in noordelijke richting).

In het kader van het plan-MER wordt een multicriteria-analyse (hierna: MCA) uitgevoerd die de verschillende planvarianten vergelijkt op basis van milieugerelateerde criteria (mobiliteit, mens en natuurwaarden). Deze MCA komt uit op het nulalternatief en vervolgens planvariant A1a als de voor het milieu meest gunstige keuze.

Daarnaast wordt een “maatschappelijk meest haalbaar alternatief” (hierna: MMHA) uitgewerkt. De verschillen met planvariant B1 houden hoofdzakelijk verband met de ontwikkelingen op de linkeroever. Ook het MMHA wordt middels een MCA geëvalueerd, waarbij een gelijk gewicht wordt gegeven aan de criteriumgroep “economie” en “mens en natuur”. Het MMHA en planvariant B1 komen dan als beste opties naar voren.

3.10. Een ruimtelijk veiligheidsrapport (hierna: RVR) voor het strategisch plan van de haven van Antwerpen wordt op 21 november 2008 gunstig beoordeeld door de dienst Veiligheidsrapportering van het departement LNE.

Het RVR concludeert, samengevat, dat uit het oogpunt van de mens-risico's mag gesteld worden dat het voorstel van strategisch plan en het gewestelijk RUP beantwoorden aan de vereiste om te voorkomen dat door wijziging van grondbestemming en/of -gebruik de risico's van zware ongevallen toenemen, dit in de veronderstelling dat:

- de verdere invulling van het zeehavengebied, te weten de inplanting of wijziging van bedrijven met gevaarlijke stoffen, gebeurt overeenkomstig de vastgestelde risicozonering;
- bijkomende woongebieden en kwetsbare bestemmingen enkel in de vastgestelde veiligheidszones worden toegelaten;
- bijkomende locaties waar veel publiek aanwezig kan zijn, binnen of nabij het industriegebied, enkel toegelaten worden mits bijkomend onderzoek (bv. een kwantitatieve risicoanalyse) aantoont dat er geen impact is op de externe veiligheid.

3.11. Op 4 maart 2009 keurt de dienst Mer het plan-MER goed.

3.12. Op 11 september 2009 kiest de Vlaamse regering voor de uitbreiding van de haven van Antwerpen conform het MMHA zoals omschreven in het plan-MER.

In de toelichtingsnota bij het gewestelijk RUP wordt over dit MMHA het volgende gesteld:

“Het MMHA is een streefbeeld over hoe de haven en omgeving er in 2030 uit moet zien, op basis van de huidige kennis. Het is een ontwikkelingsscenario voor de haven dat in de loop van het plan-MER-proces is vastgelegd op basis van de beoordelingen van de overige planalternatieven zoals onderzocht in het plan-Mer en van voortschrijdend inzicht. Het MMHA verschilt weinig van de varianten met een maximale ruimtelijke uitbreiding van de haven. [...] Het verschil tussen dit MMHA en de overige planvarianten met Saeftinghedok houdt vooral verband met ontwikkelingen op linkeroever (o.a. in relatie tot landbouw). Bijkomende kennis over de natuurwaarden in het gebied wees uit dat het behoud van Putten-West belangrijk is voor de instandhouding van de speciale beschermingszones (SBZ). Bij de intekening van de nieuwe ontsluitingsinfrastructuur werd hiermee rekening gehouden, met als gevolg dat het Saeftinghedok werd ingekort om in de voorziene ruimte te passen. Putten-weiden zal gecompenseerd worden in het oostelijk deel van de Nieuw-Arenbergpolder. Het westelijk deel en de Muggenhoek krijgen een bestemming die gefaseerd wordt in de tijd, landbouw respectievelijk natuur.”

3.13. De nota “Woningen in de nieuwe natuurkerngebieden rond de haven van Antwerpen”, die mede heeft geleid tot de beslissing van de Vlaamse regering van 11 september 2009, bevat een afweging over het verdwijnen van Ouden Doel en Rapenburg.

Onder meer wordt over Rapenburg gesteld:

“Argumenten voor het behoud van de woningen en hoeves

- Er zijn momenteel 4 hoeves en 5 woningen te Rapenburg eigendom van particulieren.
- Verwacht mag worden dat bij behoud de dijken rond Rapenburg een belangrijk deel van visuele en geluidsverstoring van de woningen op de natuurgebieden zullen inperken.

Argumenten voor het onteigenen van de woningen en hoeves

- Gezien het estuariene karakter van het natuurgebied kunnen de drie verspreid gelegen hoeves in het gebied niet behouden blijven.
- Rapenburg is gelegen binnen de contouren van het estuariene natuurgebied Doelpolder. Het behoud er van is enkel mogelijk indien langs de oost- en zuidzijde een dijk wordt aangelegd, met een hoogte van 12 m TAW. (bron: WenZ). Het behoud van Rapenburg betekent een inperking van het natuurgebied Doelpolder met ± 25 ha, ofwel meer dan 8 % van de oppervlakte van het gehele gebied (301 ha). Het ligt buiten de scope van deze nota om een inschatting te maken van de impact hiervan op het halen van de vooropgestelde broeddensiteiten voor het natuurgebied Doelpolder. Het hoeft evenwel geen betoog dat een dergelijke inkrimping van het natuurgebied het moeilijker zal maken om de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Hierdoor vergroot dan weer de kans dat op termijn elders bijkomende natuurgebieden zullen dienen ingericht te worden (ten koste van landbouwgebied). Het is bovendien geen sinecure om elders in het Linkerscheldeoevergebied nog 25 ha bijkomend estuariene natuur te realiseren (een directie verbinding met de Schelde is hiervoor noodzakelijk). Dergelijke versnippering zou bovendien leiden tot een daling van de netto-natuurwaarde in relatie tot de oppervlakte.
- Door het behoud van Rapenburg wordt het aaneengesloten karakter van het gehele Noordelijk Natuurgebied doorbroken.
- De passende beoordeling bij het plan-MER gaat uit van het realiseren van 301 ha estuariene natuur in dit gebied met het oog op het realiseren van de natuurdoelstellingen.
- Door de aanleg van dijken wordt Rapenburg ‘ingekapseld’. Hierdoor zal de landschapsbeleving voor de bewoners sterk verminderen. Bovendien mag de bebouwing best niet boven de dijk uitkomen, om de natuurgebieden zo weinig mogelijk te verstoren (wat voor de bestaande gebouwen geen probleem zal stellen).
- In Rapenburg zijn 4 hoeves gelegen die eigendom zijn van particulieren. Verwacht mag worden dat het merendeel van de

betrokken eigenaars, wanneer hun landbouwpercelen onteigend worden, hun landbouwbedrijf zullen wensen te verkopen aan de grondenbank.

- Naast de hoger genoemde hoeves, zijn er in Rapenburg nog 5 woningen eigendom van particulieren. De verwervingskost van deze woningen wordt in het totaal geraamd op 889.000 euro (bross Maatschappij LSO).
- Gezien Rapenburg zou omringd worden door dijken met aan de oostzijde een gereduceerd getijgebied (Doelpolder) en aan de westzijde een plas- en oevergebied (Prosperpolder Zuid), speelt hier de problematiek van onderloopsheid en doorsijpeling van de dijken (cfr. supra). Bovendien is hier de plaatsing van kwelschermen als remediërende maatregel niet mogelijk omdat deze kwel net nodig is voor de ontwikkeling van het plas- en oevergebied.
- Het behoud van Rapenburg zal aanzienlijke investeringen vergen.
 - Verwerking hemel- en afvalwater : aanleg van een bufferbekken, een pompinstallatie, een kleine waterzuiveringsinstallatie, ...
 - Het behoud van het gehucht is enkel mogelijk indien langs de oost- en zuidzijde een dijk wordt aangelegd, met een hoogte van 12 m TAW (bron: W&Z). De aanleg van deze sigmadijken over een lengte van 320 m, aan 2.500 euro per lopende meter, geeft een meerkost in een grootteorde van 800.000 euro (cijfers exclusief verwervingskost van de percelen op het tracé van de sigmadijk)
 - Aanleggen nieuwe ontsluitingsinfrastructuur (tot aan Prosperdorp)."

Over Ouden Doel wordt in de voormelde bijlage 14 het volgende gesteld :

“Argumenten voor het behoud van Ouden Doel

- er zijn 14 woningen en 2 hoeves eigendom van particulieren
- Verwacht mag worden dat de dijken een belangrijk deel van visuele en geluidsverstoring van de woningen op de natuurgebieden zullen inperken.
- De stedenbouwkundige vergunning voor de inrichting van Prosperpolder Noord voorziet in de aanleg van een nieuwe dijk (12 m TAW) ten noorden van Ouden Doel (momenteel in uitvoering). De keuze voor deze dijk, ter bescherming van Ouden Doel, kan impliciet begrepen worden als een keuze voor het behoud van Ouden Doel.

Argumenten voor het onteigenen van Ouden Doel

- Indien Ouden Doel niet behouden wordt, dan stijgt de netto oppervlakte van het natuurgebied Doelpolder (dijken + oppervlakte van het gehucht)
- Behoud van het gehucht Ouden Doel is enkel mogelijk indien er een dijk omheen gebouwd wordt (± 2 km in Doelpolder en ± 2 km in Prosperpolder Noord). Er mag gerekend worden dat deze sigmadijken een breedte van ± 80 m zullen hebben. Het aanleggen van deze dijken, enkel met het oog op het behoud van Ouden Doel, betekent

een vermindering van de oppervlakte van het natuurkerngebied Doelpolder met ± 16 ha (totaal 301 ha, i.e. $\pm 5\%$) ten opzichte van de in het plan-MER en de passende beoordeling voorziene oppervlakte.

- Indien Ouden Doel niet behouden wordt, dan verdwijnt ook iedere mogelijke verstoring van deze woonkern en van het wegverkeer van en naar de woonkern.
- Gezien de hoge dijken zal Ouden Doel in een kom liggen waardoor de landschapsbeleving sterk vermindert. Bovendien mag de bebouwing best niet boven de dijk uitkomen, om de natuurgebieden zo weinig mogelijk te verstoren (van de bestaande gebouwen zouden waarschijnlijk enkel enige daken boven de dijken uitkomen).
- De kostprijs voor de nieuwe dijken in Doelpolder: ± 2 km dijken, aan 2.000 tot 2.500 euro per lopende meter, komt neer op een bedrag in de grootteorde van 4.000.000 tot 5.000.000 euro (exclusief verwervingskost percelen). De kost van deze percelen waarop de dijk gebouwd wordt mag gerekend worden aan 40.000 euro/ha, wat voor 16 ha neerkomt op nog eens 640.000 euro.
- De problematiek van de onderloopsheid en doorsijpeling van de dijken maakt bovendien dat voor een duurzaam behoud van Ouden Doel zich zeer waarschijnlijk ingrijpende infrastructuurmaatregelen opdringen, die de nodige kosten met zich brengen (bv. bentoniet-schermen) die kunnen oplopen tot 7,5 miljoen euro.
- De verwervingskost van de 14 resterende woningen wordt geschat op 4.130.000 euro (cijfers Maatschappij LSO).
- In Ouden Doel zijn 2 hoeves gelegen die eigendom zijn van particulieren. Verwacht mag worden dat de betrokken eigenaars, wanneer hun landbouwpercelen onteigend worden en omwille van de premies voor het stopzetten en verkopen van de zetel van hun landbouwbedrijf aan de overheid, hun landbouwbedrijf zullen wensen te verkopen aan de grondenbank.
- Aangezien het gehucht te midden van natuurgebieden zal liggen, dienen er nieuwe voorzieningen getroffen te worden voor het afvalwater. Het hemel- en afvalwater wordt best ter plaatse gezuiverd en zal enkel nog bij laagwater gravitair kunnen afwateren. Hierdoor moet een bufferbekken voorzien worden of pompen met een bufferbekken om de afwatering te verzekeren.
- Ouden Doel zal enkel nog via de dijk Zoetenberm kunnen worden ontsloten. De andere wegen liggen immers op polderniveau. De dijk moet dan mogelijk worden versterkt. De weg op de dijk moet ook verbreed worden, temeer daar het bij hoog tij de enige toegang voor de hulpdiensten zal zijn.
- Indien Ouden Doel niet behouden blijft dan kan er voor gekozen worden om de nieuw aan te leggen dijk in het zuiden van Prosperpolder Noord niet op een hoogte van 12 m TAW aan te leggen. In deze situatie volstaat een hoogte van 8 m TAW. Dit zou een aanzienlijke bijkomende besparing aan grondverzet betekenen.”

3.14. Op 22 juli 2011 stemt de Vlaamse regering in met de afweging van de milderende en natuurcompenserende maatregelen alsook met de doelstellingen voor en de fasering van de natuurontwikkeling.

3.15. Bij besluit van 27 april 2012 stelt de Vlaamse regering het ontwerp van gewestelijk RUP ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’ voorlopig vast.

3.16. Het openbaar onderzoek vindt plaats van 8 juni 2012 tot 6 augustus 2012.

In het kader van het openbaar onderzoek brengt de verzoekende partij een ongunstig advies uit. Daarin geeft zij te kennen niet akkoord te gaan met de herbestemming van Ouden Doel en Rapenburg naar natuurgebied en met de onteigening van het gebied. Gesteld wordt dat gedurende het strategisch planproces voor de haven steeds werd uitgegaan van het behoud van beide gehuchten en dat de bestemmingswijziging niet in overeenstemming is met de eerder genomen beslissingen van de Vlaamse regering.

3.17. Bij besluit van 30 april 2013 stelt de Vlaamse regering het gewestelijk RUP ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’ definitief vast.

Het voormelde gewestelijk RUP, zoals definitief vastgesteld, bakent het zeehavengebied af en bevat bestemmingswijzigingen binnen en buiten de afbakeningslijn. Het plan is gebiedsdekkend binnen de afbakeningslijn, behoudens de gebiedsdelen waarvoor reeds bestemmingswijzigingen werden vastgesteld in een gewestelijk RUP.

Wat betreft de inrichting van natuur op het linker Scheldeoevergebied, wordt een onderscheid gemaakt tussen de natuurkerngebieden en de ecologische infrastructuur (hierna: EI). De hoogwaardige natuurkerngebieden (“robuuste natuur”) moeten zorgen voor een volwaardige natuurontwikkeling met het oog op het realiseren van een

zogenaamd gunstige staat van instandhouding. Deze worden aangeduid binnen de speciale beschermingszone van het vogelrichtlijngebied “Schorren en polders van de Beneden-Schelde” en worden onderworpen aan een voortdurende monitoring. Zo wordt tussen de Nederlandse grens en het zeehavengebied een groot deel van de gewestplanbestemming “havenuitbreidingsgebied” en een beperkt deel van de gewestplanbestemming “reservegebied voor bufferzone” herbestemd naar natuurgebied. Dit natuurgebied sluit aan op het intergetijdengebied “noordelijk gedeelte Prosperpolder” en vormt samen met dit intergetijdengebied “het noordelijk natuurgebied”. Het oostelijk deel van de Nieuw Arenbergpolder behoort tot dit noordelijk natuurgebied. Het strategisch plan en het plan-MER gaan er vanuit dat in 2030 in de robuuste natuur de instandhoudingsdoelstellingen zullen zijn gerealiseerd. Enkel het gehucht Prosperpolder wordt uitgesneden uit het noordelijk natuurgebied. De gehuchten Ouden Doel en Rapenburg verdwijnen. Verder worden de kreek Grote Geul, Putten-West en een beperkte uitbreiding van Drydijck herbestemd naar natuurgebied. Ook langsheen de Schelde worden een aantal gebieden bestemd tot natuurgebied (het jachthaventje van Doel en een gebied omheen het fort Liefkenshoek).

Naast de natuurkerngebieden wordt binnen het plangebied een netwerk van EI voorzien. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen permanente en tijdelijke EI. Het netwerk van EI in het zeehavengebied zal drie functies vervullen:

- Ten overstaan van de doelstelling om de langetermijnintegriteit van de speciale beschermingszones (SBZ's) tot stand te brengen en te vrijwaren, levert het netwerk van EI indirect een bijdrage door als foerageer- en rustgebied te fungeren voor de relevante vogelsoorten. Deze bijdrage wordt als louter ondersteunend aangemerkt.
- Naast de instandhoudingsdoelstellingen verbonden aan de in het gebied aanwezige Europese SBZ's, gelden ook bestaande wettelijke verplichtingen ten aanzien van bepaalde soorten die “beschermd moeten worden waar ze voorkomen”, los van ruimtelijke afbakeningen, met name de in bijlage IV van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 ‘inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna’ (de

habitatrichtlijn) en op Vlaams niveau beschermde soorten. Dit is geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 ‘met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer’.

- Eenzelfde functie, maar dan voor bescherming van op Vlaams niveau belangrijke soorten (flora en fauna), heeft het netwerk ook voor soorten gebonden aan de basishabitats die in de haven voorkomen, weze het in bescheiden omvang : 1° pionierssituaties, 2° droge graslanden, 3° kleine plasjes en moerassen, 4° struwelen en bosjes en 5° gebouwen en werven.

Binnen de permanente EI is onderscheid gemaakt tussen EI en EI+ (met medegebruik), omdat in bepaalde zones hogere kwaliteitsdoelstellingen dienen te worden behaald in functie van de duurzame instandhouding van bijlage IV-soorten van de habitatrichtlijn. Daarom zijn bijvoorbeeld enkel in de EI “met medegebruik” windturbines of installaties voor het opwekken van hernieuwbare energie, energierecuperatie of warmtekrachtkoppeling toegelaten.

De tijdelijke EI houdt in dat tijdelijke opportuniteiten binnen de haven die een ecologische meerwaarde kunnen betekenen, benut kunnen worden. Deze wordt niet weergegeven op het grafisch plan maar wordt door bepaalde stedenbouwkundige voorschriften toegelaten.

3.18. De gehuchten Ouden Doel en Rapenburg behoren tot de gemeente Beveren. Ouden Doel en Rapenburg zijn twee woonlinten die zich situeren aan de noordrand van Doelpolder. Beide gehuchten situeren zich op het verordenend grafisch plan nr. 2 dat door het eerste bestreden besluit definitief wordt vastgesteld, en meer bepaald binnen het gebied dat beheerst wordt door de voorschriften van artikel L18 ‘natuurgebied’. Dat gebied omvat Doelpolder Midden en Doelpolder Noord.

3.19. Bij arrest nr. 225.676 van 3 december 2013 beveelt de Raad van State de schorsing van de tenuitvoerlegging van het voormeld besluit van de Vlaamse regering van 30 april 2013, in zoverre dit het grondgebied van de

gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas betreft, met uitsluiting van de aldaar gelegen groengebieden (artikelen L14, L15 en L18).

3.20. Op 24 oktober 2014 beslist de Vlaamse regering om (1) het besluit houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk RUP ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’, in zoverre dit het grondgebied van de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas betreft, met uitsluiting van de aldaar gelegen groengebieden (artikelen L14, L15 en L18) in te trekken; (2) het bij het besluit van 24 oktober 2014 gevoegde gewestelijk RUP ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever’ definitief vast te stellen; (3) aan de Maatschappij voor het haven-, grond- en industrialisatiebeleid van het Linker Scheldeoevergebied machtiging te verlenen om de gronden, begrepen in het onteigeningsplan gevoegd bij het gewestelijk RUP ‘Afbakening Zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever’, meer specifiek het deelgebied ‘Z3-gebied Doel’, te onteigenen.

3.21. Met ’s Raads arresten nrs. 231.933 en 231.934 van 13 juli 2015 worden de schorsingsvorderingen tegen de onder de randnummers 3.15 en 3.20 vermelde beslissingen verworpen wegens het niet voldaan zijn aan de grondvoorwaarde van de spoedeisendheid. Wel stelt de Raad van State “[m]et het oog op de beoordeling van het annulatieberoep en om redenen van proceseconomie” al de volgende prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

“Het gewestelijk RUP bevat stedenbouwkundige voorschriften waarin verordenend wordt vastgesteld dat de ontwikkeling van gebieden (meer bepaald voor zeehaven- en watergebonden bedrijven, voor logistiek park, voor waterweginfrastructuur en voor verkeers- en vervoersinfrastructuur) waarin zich natuurwaarden (areaal van een natuurlijk habitatype of leefgebied van een soort waarvoor de betrokken speciale beschermingszone is aangewezen) bevinden die een bijdrage leveren aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken speciale beschermingszones, pas mogelijk is na de inrichting van duurzaam leefgebied in natuurkerngebieden (aangeduid binnen natura 2000-gebied) en na een beslissing van de Vlaamse regering met voorafgaand advies van de Vlaamse administratie bevoegd voor het natuurbehoud – die deel dient uit te maken van een aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning met het oog op de realisatie van de

voormelde bestemmingen – dat de duurzame inrichting van de natuurkerngebieden geslaagd is.

Kunnen deze stedenbouwkundige voorschriften met de erin vooropgestelde positieve ontwikkelingen van het natuurkerngebied, in aanmerking worden genomen bij het in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn bedoelde bepalen van de mogelijke significante gevolgen en/of het maken van een passende beoordeling, of kunnen deze stedenbouwkundige voorschriften slechts als ‘compenserende maatregelen’ in de zin van het vierde lid van artikel 6 van de Habitatrichtlijn worden aangemerkt, voor zover de bij deze bepaling gestelde voorwaarden vervuld zijn?”

3.22. Bij arrest nr. 233.000 van 20 november 2015 beveelt de Raad van State de schorsing van de tenuitvoerlegging van 1) het besluit van de Vlaamse regering van 24 oktober 2014 ‘houdende intrekking van de geschorste delen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen zoals definitief vastgesteld op 30 april 2013 en geschorst op 3 december 2013 en houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever’, en 2) het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2012 ‘houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen’, in zoverre deze besluiten betrekking hebben op:

- de Saeftinghedokzone, bestaande uit de daarin gelegen bestemmingsgebieden “Gebied voor waterweginfrastructuur” (artikel L3), “Fasering Saeftinghedok” (artikel L3.2.b), “Fasering Saeftinghedokmonding” (artikel L3.2.c), en de in deze bestemmingsgebieden voorziene overdrukken “Hoogspanningsleiding” (artikel L16), en
- het onmiddellijk ten zuiden en ten noorden van de Saeftinghedokzone, maar ten oosten van de Oostlangeweg, gelegen gedeelte van het niet-gefaseerde bestemmingsgebied “Gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven” (artikel L1), met de daarin voorziene overdrukken “Hoogspanningsleiding” (artikel L16).

3.23. In het arrest van 21 juli 2016 beantwoordt het Hof van Justitie van de Europese Unie in de gevoegde zaken C-387/15 en C-388/15 (hierna: het

arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie) de onder randnummer 3.21 vermelde prejudiciële vraag als volgt:

“Artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna moet aldus worden uitgelegd dat maatregelen die zijn opgenomen in een plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een gebied van communautair belang, en die erin voorzien dat, voordat zich negatieve gevolgen voordoen voor een aldaar voorkomend type natuurlijke habitat, er een toekomstig areaal van dat type wordt ontwikkeld, waarvan de ontwikkeling evenwel zal worden voltooid na de beoordeling van de significantie van de mogelijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit gebied, niet in aanmerking kunnen worden genomen bij die beoordeling. Dergelijke maatregelen kunnen in voorkomend geval slechts als ‘compenserende maatregelen’ in de zin van artikel 6, lid 4, worden aangemerkt wanneer is voldaan aan de daarin gestelde voorwaarden.”

3.24. Met het arrest nr. 236.837 van 20 december 2016 vernietigt de Raad van State:

- 1) het besluit van de Vlaamse regering van 24 oktober 2014 in zoverre dit het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever’ definitief vaststelt, met uitsluiting van het westelijk deel van het ‘Logistiek park Waasland’, gelegen te Beveren tussen de expressweg Kust-Antwerpen (N49), de Verrebroekstraat, Havinkbeek en Paardenkerkhofstraat, en,
- 2) het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2012 ‘houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen’, in zoverre dit betrekking heeft op het beheersingsgebied van het deels vernietigde definitief vastgestelde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever’, dus met uitsluiting van het westelijk deel van het ‘Logistiek park Waasland’.

3.25. Met het arrest nr. 238.186 van 12 mei 2017 vernietigt de Raad van State:

- 1) het besluit van de Vlaamse regering van 30 april 2013 houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening

zeehavengebied Antwerpen’, behoudens in zoverre het betrekking heeft op het rechter Scheldeoevergebied; en

2) het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2012 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’, behoudens in zoverre het betrekking heeft op het rechter Scheldeoevergebied en op het westelijk deel van het ‘Logistiek park Waasland’, gelegen te Beveren tussen de expressweg Kust-Antwerpen (N49), de Verrebroekstraat, Havinkbeek en Paardenkerkhofstraat.

IV. Belang – heropening debat

4.1. Het richtinggevend gedeelte van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de verzoekende partij bevat de volgende bepalingen:

“Voor de woonkorrels wordt er naar gestreefd om naast het wonen de bestaande vergunde doch beperkte handelsactiviteiten, dienstverlening en horeca te behouden en indien de ruimtelijke draagkracht dit toelaat mogelijk zelfs beperkt uit te breiden. Het handelt over een 95-tal zonevreemde woningen gelegen in Saftingen (±15w), Oude Doel (±30w) en Prosperpolder (±50w). Het kan evenwel geenszins de bedoeling zijn de ruimtelijke dynamiek te versterken of nieuwe bouwmogelijkheden te creëren. Het oprichten van meergezinswoningen of appartementen kan dus ook niet worden aanvaard (met uitzondering van het inrichten van een persoonlijke verblijfsruimte voor inwonende familieleden of verzorgers i.k.v. mantelzorg).”

Deze bepalingen bevestigen dat het ruimtelijk beleid van de verzoekende partij gericht is op het behoud van Ouden Doel. Vast staat ook dat zij zich tijdens de planningsprocedure tegen het verdwijnen van de gehuchten Ouden Doel en Rapenburg heeft verzet.

Het gewestelijk RUP voorziet in het verdwijnen van Ouden Doel en Rapenburg, en doorkruist aldus het door de verzoekende partij gewenste ruimtelijk beleid. Anders dan de tussenkommende partij meent, heeft de verzoekende partij in beginsel belang bij een beroep ertegen.

4.2. Met het inmiddels tussengekomen vernietigingsarrest nr. 236.837 van 20 december 2016 (zie randnummer 3.24) en nr. 238.186 van

12 mei 2017 (zie randnummer 3.25), ligt evenwel de vraag voor of het belang van de verzoekende partij nog actueel is. Dit geldt nog meer, nu de partijen het erover eens blijken te zijn dat een gebeurlijke vernietiging van het bestreden gewestelijk RUP beperkt moet worden tot het grondgebied van de gehuchten Ouden Doel en Rapenburg, en de beide bestreden beslissingen bij 's Raads arrest nr. 238.186 van 12 mei 2017 met betrekking tot deze gebieden werden vernietigd.

4.3. De heropening van het debat op dit punt dringt zich op.

BESLISSING

1. Het debat wordt heropend.

2. De zaak wordt ter zitting opgeroepen op 16 juni 2017 om 10.00 uur.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van twaalf mei 2017, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust